

Asia: VN/28370/2020

Kuluttajaluottoja koskevan lainsäädännön tarkistaminen. Työryhmän mietintö.

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Yleistä

Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry (myöhempänä EKL) näkee työryhmän mietintöön kuuluvat keskeiset ehdotukset erittäin tarpeellisina. Kuluttajaluottojen lainsäädännön tiukentaminen suojelemaan kuluttajia, etenkin suuressa velkaantumisen riskissä olevia, on tärkeää ja olemme nähneet aiemmat tilapäiset tiukennukset myös tervetulleina toimenpiteinä.

Luottoja koskevaa lainsäädännöllistä suojelua on EKL:n mielestä tarpeen laajentaa erityisesti ikääntyneiden näkökulmasta. Kuluttajaluottoihin ja muihin määrittelemättömien tarkoitusten lainoihin, erityisesti ns. pikalainoihin, liittyy usein merkittävä ylivelkaantumisen riski. Asiakastieto Oy:n mukaan vuoden 2020 lopussa 65–69-vuotiaista maksuhäiriömerkintä oli 5,1 prosentilla, edellisvuonna 4,8 prosentilla. Yli 70-vuotiailla vastaava luku oli 2,3 prosenttia vuonna 2020 ja 2 prosentilla vuonna 2019. Maksuhäiriömerkintöjen ja siihen liittyvän ylivelkaantumisen määrä lisääntyy siis Suomessa edelleen ikääntyneiden keskuudessa.

Eläketurvakeskuksen julkaisun (Tutkimuksia 05/2021; Eläkeläisten toimeentulokokemukset vuonna 2020 ja muutos vuodesta 2017), mukaan 32,8 prosenttia ilmoitti, että heillä on vaikeuksia menojensa kattamisessa (suuria vaikeuksia 4,1%, vaikeuksia 7,1% ja pieniä vaikeuksia 21,6%). Eläkeläisillä on yleisemmin vaikeuksia terveydenhoitomenoissa, 8,5 %:lle näiden menojen kattaminen vaikeaa tai erittäin vaikeaa. Toimeentulo-ongelmat kohdistuivat pienempituloisiin, terveytensä huonommaksi kokeviin, vuokralla asuviin, yksin asuviin sekä alle 65-vuotiaisiin, joista suurin osa on työkyvyttömyyseläkkeellä.

Osa (1,6%) vastanneista ilmoitti kattavansa välttämättömiä menoja jopa pikavipein ja pelkomme on, että tuo määrä tulee lisääntymään tulevaisuudessa. Eläkkeellä elävillä on usein tietynlaisia menoja, kuten terveydenhuollon menoja, joita varten on vaikeaa tai mahdotonta hankkia edes satunnaisia lisätuloja. Tästä johtuen ylivelkaantuneiden määrää ikääntyneiden keskuudessa on äärimmäisen olennaista torjua.

Korkokaton pysyvä alentaminen

EKL näkee positiivisena muutoksena korkokaton pysyvän sitomisen, mutta yhdymme asiassa Kuluttajaliiton näkemykseen, jonka mukaan kuluttajansuojalain 7 luvun 17 a §:n mukaista korkokattoa tulisi alentaa nyt esitetyn 15 prosentin sijaan kymmeneen (10) prosenttiin. Samalla korkokatto voidaan sitoa esitetyn mukaisesti korkolain 12 §:ssä tarkoitettuun viitekorkoon rahamarkkinoilla tapahtuvien muutosten huomioon ottamiseksi. Tämä antaisi luoton hakijoille suojan kohtuuttoman korkeilta luottokustannuksilta, mutta säilyttää myös luottotajille kohtuulliseksi katsottavan katteen.

Vaikka korkokatto koskisi mietinnössä pääasiassa vain uusia lainoja, on hyvä, että korkokatto voisi koskea takautuvasti myös joitain vanhoja lainasopimuksia. Etenkin tilanteessa, jossa voimassa olevan sopimuksen perusteella myönnetään uutta lainaa, tulee soveltaa uuden lainsäädännön mukaista korkokattoa. Kuluttajaa ei saa sitoa vanhan lainasopimuksen mukaisiin ehtoihin lainsäädännön muututtua, eikä kuluttajia saa asettaa eriarvoiseen asemaan lainsäädännön antaman suojan suhteen.

Luottojen markkinointia koskevan sääntelyn tiukentaminen

EKL yhtyy KKV:n ja Kuluttajaliiton antamiin eriäviin mielipiteisiin koskien luottoja koskevan markkinoinnin tiukentamista. Etenkin huomautamme KKV:n eriävän mielipiteen mukaisesti, että markkinoinnissa käytettävät varoitukset eivät näyttäisi tehoavan kaikkiin kuluttajiin. Ainoastaan varoituksen lisääminen luottomainokseen ei välttämättä juurikaan vähennä luottomarkkinoinnin vaikutusta kuluttajaan.

KKV on omassa eriävässä mielipiteessään ilmaissut huolensa siitä, että ”varoitusselvällisyyden asettaminen ilman, että samalla säädettäisiin luottojen mainonnassa annettavista enimmäistiedoista, saattaisi entisestään vaikeuttaa kuluttajaa saamasta lainamukaisia tietoja selkeästi, näkyvästi ja tiiviisti sekä saattaisi osaltaan lisätä luottojen mielikuvamainontaa entisestään.” Tämä voi EKL:n näkemyksen mukaisesti myös lisätä riskiä mainonnan muuttumisesta sekavaksi kuluttajalle, jolloin mielikuvamarkkinoinnin haitat ja tämän työryhmän ehdottamien tiukennusten hyödyt kumoavat toisensa.

Mielestämme on todellinen tarve rajoittaa kuluttajaluottojen markkinointia siten, ettei sitä kohdisteta päällekkäysin keinoin kuluttajille. KKV:n selvityksen perusteella velkaongelmista kärsivät kuluttajat saavat runsaasti suoramarkkinointia sekä tekstiviesteinä että sähköpostina. Velkaongelmaiset kuluttajat kokevat suoramarkkinoinnin aggressiiviseksi, ahdistavaksi, asiattomaksi ja vaikeaksi estää. Saamiemme yhteydenottojen mukaan todella moni eläkkeensaaja kokee suoramarkkinoinnin omalta osaltaan juuri noin kuten selvityksen tuloksissa on kerrottu.

EKL huomauttaa myös tarpeesta tiukentaa markkinointikieltoa- ja sääntöjä rikkovien luottottajien vastuuta. Mietinnössä on ehdotettu sääntöjä rikkoville luottottajille markkinointikiellon ohella seuraamusmaksua. EKL:n mielestä ko. maksu on äärimmäisen olennainen. Muussa tapauksessa, kuten mietinnössä todetaan, luottottaja voi lyhyelläkin markkinointikampanjalla saavuttaa merkittävää taloudellista hyötyä sääntöjen vastaisesti ja kuluttajien kustannuksella. Maksun suuruuden tulee toimia merkittävänä pelotteena.

Asiakkaan tunnistamisvelvoitteen laajentaminen

EKL katsoo tarpeelliseksi laajentaa henkilöllisyyden todentamista suurempaan määrään lainoihin liittyvää asiointia. Näkemyksemme on, että jos tunnistautuminen on tarpeen ja mahdollista lainasopimuksen laatimisen yhteydessä, sen tulisi olla mahdollista myös lainaa hakiessa. EKL näkee myös tärkeänä vahvan tunnistautumisen vaatimista uuden luoton hakemisen sekä luottorajan tai luoton määrän korottamisen yhteydessä. EKL huomauttaa, että digitaalisen asiointin turvallisuuden ja tunnistettavuuden lisääminen on tarpeen kaikessa henkilön merkittävään talouteen liittyvissä asioissa.

Osto- ja maksutapahtumien suhteen muutoksena vahvan tunnistautumisen vaatiminen saattaa alussa tuntua kuluttajan mielestä hankalalta mutta ei olisi mielestämme kovin merkittävää, sillä vahva tunnistautuminen on tullut tarpeelliseksi entistä useammassa määrässä verkossa tapahtuvaa asiointia, etenkin osto- ja maksutilanteissa.

Helsingissä 27.4.2022

Timo Kokko

toiminnanjohtaja

Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry

Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry on eläkkeensaajien aktiivinen edunvalvoja. Se on perustettu vuonna 1962 ja sillä on takana 60 vuotta aktiivista toimintaa maamme eläkkeensaajien hyväksi.

Täyttä elämää hyvässä seurassa – EKL

www.ekl.fi

Kokko Timo
Eläkkeensaajien Keskusliitto EKL ry